

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОГО СВІТОГЛЯДУ В УМОВАХ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Котяш Ірина Сергіївна,

аспірант Уманського педагогічного університету ім. П. Тичини, Україна;

Федорова Юлія Олександрівна,

викладач методики початкового навчання, ДПК КЗВО «ДАНО»ДОР», Україна

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/31032020/6991

ARTICLE INFO

Received: 27 January 2020

Accepted: 19 March 2020

Published: 31 March 2020

KEYWORDS

concept,
worldview,
paradigm,
educational environment.

ABSTRACT

This article examines the essence of the concepts that form the natural world as well as highlight the representatives who worked with such direction. Worldview is shown as versatile as integrating knowledge and a sense of belief and practical, because it focuses on solving major problems of human existence, expresses the imperatives of human behavior and the meaning of life. Concepts are identified that provide an effective impact of the educational environment on the educational paradigm. Significant changes in the theory and practice of the educational process in the formation of a new education system in Ukraine are described. Worldview culture is seen as an integral quality of personality that develops in the process of education and upbringing, self-study and self-education. It characterizes the attitude of the person to the world, outlook potential, awareness, which are reflected in various aspects of activity, in particular professional.

Citation: Котяш І. С., Федорова Ю. О. (2020) Suchasni Kontseptsii Formuvannia Pryrodnychoho Svithliadu v Umovakh Novoi Paradyhmy Osvitnoho Seredovyshcha. *World Science*. 3(55), Vol.3. doi: 10.31435/rsglobal_ws/31032020/6991

Copyright: © 2020 Котяш І. С., Федорова Ю. О. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Постановка проблеми. На сучасному етапі національного державотворення одним із пріоритетів внутрішньої та зовнішньої політики України є формування єдиного українського гуманітарного простору. Є одна з причин, яка гальмує цей процес, полягає у відсутності цілісності ідеологічної парадигми, як однієї із засад природничого світогляду. Зважаючи на це, актуальним є виявлення основних ідеологічних пріоритетів у освітньому середовищі та визначення провідних детермінант, які зумовили їх формування.

Буття людини у світі і суспільстві є одним з підходів дійсного твердження її ідейних властивостей, які реалізується у ході практичної діяльності, а також, в процесі духовного діла. Так на основі цього в людини з'являється переживання щодо реального світу речей та предметів, навколишнього середовища у вигляді реакцій та сприймань, уявлень та емоцій, що структурують світосприймання та світогляд.

Національні концепції сучасної освіти та виховання, включаючи культурно-історичний досвід свого і других народів, виділяють головне вивести справу не лише навчання і виховання з тієї глибокої кризи, в якій вона нині перебуває, а й докорінно реформувати її, піднести до вищих світових стандартів.

При заселенні всіх куточків земної кулі, опираючись на державний погляд науковців – техніку, людина змогла виготовити в біосфері нову біогенну силу, яка підтримує розмноження населення та їх подальше заселення різних частин біосфери. У зв'язку з розширенням материків проживання людьми починає мінятися на більше згуртовану масу, бо реальні засоби

зв'язку – це засоби що дають думки і вони поширюються на всю земну кулю. «Цей процес – процес повного заселення біосфери людиною – зумовлений ходом історії наукової думки, нерозривно пов'язаний зі швидкістю зносин, з успіхами техніки пересування, з можливістю миттєвого передавання думки, її одночасного обговорення всюди на планеті». Завдяки цьому людина вперше почала розуміти, що вона як житель планети може й зобов'язана мислити й діяти по новому, не тільки як окрема особистість, родини або роду, держав або союзів, а ще і в планетарному аспекті. Вона, як і все живе, може мислити й діяти в планетарному аспекті тільки у сфері життя – у біосфері, у певній земній оболонці, з якою вона нерозривно, закономірно пов'язана й піти з якої вона не може. Існування людини є її функцією. Вона несе її із собою. І всюди вона неминуче, закономірно, невинно змінює єдність людства, і шляхом цього посилюється й збільшується. «Збільшення єдності всіх людських суспільств безупинно зростає і стає помітним протягом деяких періодів ледве не щорічно». Схоже, що ми вперше опинились в умовах єдиного геологічного історичного процесу, який охопив одночасно всю планету. [1]

Світоглядна складова потроху втрачає свій статус домінантної основи навчального предмета. І в результаті молодий вчитель не має власної осмисленої, сталої, переконаної світоглядної позиції, плутає в лабіринті сучасних світоглядних орієнтацій, стає об'єктом маніпуляцій з боку проникливих політиків в учнівське та студентське середовище. [6]

Аналіз досліджень і публікацій. На основі результатів досліджень Д. Ельконіна, Ю. Гільбуха, М. Вашуленка, О. Савченко, В. Тарасуна, – в учнів початкової школи формуються основи наукового світорозуміння, висвітлюються способи навчальної діяльності. Теорія сучасного навчання та виховання дітей найбільше звертається до особистості дитини, до її внутрішніх процесів, що викликають у ній діяльність, спілкуванням та спеціальними педагогічними впливами. Таким чином до теоретичних положень К.О. Абульханової-Славської, Б.Г. Ананьєва, Л.С. Виготського, В.В. Давидова, О.М. Леонтьєва, С.Л. Рубінштейна, О.В. Скрипченка діяльність розглядається як основа психічного розвитку і становлення людини як особистості у цілому.

Зразу виходить низка питань, що стосуються становлення світогляду учнів початкових класів пов'язані з освоєнням способів пізнавально-дослідної діяльності на уроці та недостатньо вивчені, які потребують спеціальних досліджень та дидактичного забезпечення.

Система поглядів на навколишню дійсність ілюструє великий блок цілісних орієнтацій, які сприяють розвитку світорозуміння у молодших здобувачів освіти і розкриваються як пріоритетне завдання педагогів. Цій проблемі в сучасній науково-педагогічній літературі присвячена велика кількість праць вітчизняних і закордонних педагогів (Н.М. Бібік, О.Я. Савченко, І.Г. Єрмаков, В.Р. Ільченко, Н.Ф. Голованова, Г.К. Селевко, А.В. Хуторський та ін.).

Вивчаючи природу, учні мають можливість цілісно сприймати навколишній світ. В кожній дитини є свій індивідуальний світ, який залежить від особистого сприйняття, від її ставлення до сприйнятого, оцінки нею явищ навколишнього світу. [4]

Мета статті. Визначення концепцій, що забезпечують ефективність впливу освітнього середовища на освітню парадигму.

Виклад основного матеріалу.

Під світоглядом часто розуміють сукупність поглядів, уявлень, знань, понять про світ, в якому живе людина, а теж про саму людину як частинку світу.

У зв'язку з цих розпізнають світогляд у широкому розумінні слова, а також і в вузькому. В широкому розумінні слово «світогляд» – це сукупність усіх поглядів на світ : суспільствознавчих, природознавчих, етичних, естетичних, релігійних, міфологічних, філософських та ін. У вузькому розумінні «світогляд» – це власне філософське світобачення. Але історія людства на Землі показує, що світогляд у широкому розумінні – це не проста сукупність всіх поглядів на світ, а у вузькому розумінні його зміст не завжди буває самою філософією.

Під **світоглядом** слід розуміти результат досягнення духовного стану людиною, людством світу. **Об'єкт** світогляду – світ як цілісність. А **предмет** – відношення «людина – світ». Тому центром уваги світогляду є питання про співвідношення активної, цілеспрямованої, розумної частини світу (людини) зі світом – як об'єктивно наявною цілісністю (протилежністю людини). Співвідношення «ми» (люди) і «він» (світ) можна розглядати як сутність світогляду. У сутнісному розумінні «світогляд» – це сукупність образів і уявлень чи система понять і категорій, яка підпорядкована процесові визначення місця людини, людей у світі, їхнього історичного походження та призначення.

Проаналізувавши природу людини, світогляд є системою узагальнених почуттів, інтуїтивних уявлень і теоретичних знань про навколишній світ, місце людини в ньому, відношення людини до світу, самої себе та інших людей. Водночас світогляд – система основних життєвих настанов людини, конкретної соціальної групи та суспільства.

Тому, наявність світогляду є виявом системності духовності людини, суспільства і водночас показником зрілості не лише особистості, а й соціуму.

Світогляд – це різнорівневе духовне утворення, у якому органічно поєднуються життєське бачення світу, розсуд і пересуди, а також наукові, художні та політичні погляди тощо. Розвиток світогляду відбувається шляхом зміни форм практичного освоєння людиною світу її теоретичного самоусвідомлення.

Тому **світогляд** – найвища форма самоусвідомлення людини, логічно впорядкована система світовідчуття, світосприймання та світорозуміння. Основою цієї впорядкованої системи є певний категоріальний апарат і логічні ви будови доведень та обґрунтувань, духовно-практичне освоєння світу. У світоглядній культурі світові наявного буття протиставляється світ мети, світ ідеалів, цілей і сподівань, а також уявлення, почуття, ідеї, знання, вірування і переконання, опосередковані досвідом особистості і які є основою формування її життєвої позиції.

Образно висловлюючись, **світогляд** – це цілісна картина, в якій головний сюжет – відношення «людина – світ», а головна дійова особа – людина.

Як і будь-яке явище, світогляд має певну структуру. Основними структурними елементами світогляду постають : погляди, уявлення, знання, оцінка знань, переконання, віра та ідеали. [10]

Світогляд виступає постійним супутником людської життєдіяльності на будь-якому етапі історії суспільства. Переконання, уявлення, ідеї, почуття, опосередковані досвідом особистості, беруть участь у формуванні життєвої позиції. Не може бути світогляду без ідеалу; ідеал потребує віри в своє втілення; віра ж невіддільна від любові, людина вірить і сподівається на те, що вона вважає святим і дорогим. Саме тому світогляд – не лише знання й усвідомлення, це ще й життєвий процес, а саме : духовно-практичне засвоєння світу, в якому світові дійсному, світові наявного буття протиставляється світ належного, ідеалів, трансцендентний світ жаданого буття. Світогляд – не просто узагальнене уявлення про світ, а форма суспільної самосвідомості людини, вузловими категоріями якої виступають поняття «світ» і «людина». Через ці поняття суб'єкт світогляду усвідомлює своє призначення у світі та формує життєві установки.

Світогляд – постійний супутник людської життєдіяльності на будь-якому етапі історії суспільства.

Аналізові світогляду, проясненню даного поняття філософи України приділяли пильну увагу. Особливо починаючи з 80-х років. Добре відомі праці В.І. Шинкарука, В.П. Іванова, М.В. Поповича та ін. Основна помилка у тлумаченні даного феномена, яка трапляється іноді в літературі, криється в отождествленні світогляду із знанням. Проте зв'язок світогляду із знанням не означає їхньої тотожності: якби це було так, то не важко було б проінформувати людину або соціальну групу і без духовної кризи, без тяжкої внутрішньої муки сформувати світогляд. Це – просвітницький погляд, в основу якого покладено уявлення про те, що є загальні закони буття, відомі філософії, а знання цих законів і складає світогляд, тобто є сукупністю цілісних уявлень про світ та місце людини в цьому світі. Однак світогляд не є лише сукупністю знань про світ, це, швидше, своєрідний синтез видів знань і різноманітних смислів осягнення світу людиною, проекція особистісних власних проблем, іншими словами, це не вищий процес засвоєння готового знання, а внутрішня робота і само здобуття. Абсолютизація знання є вадю просвітницької концепції людини.

За способом свого існування світогляд поділяється на груповий та індивідуальний, хоча поза особистістю та без особистості не може існувати жодна світоглядна система. За ступенем та чіткістю самосвідомості світогляд поділяється на життєво практичний та теоретичний.

Світогляд – не просто узагальнене уявлення про світ, а форма суспільної самосвідомості людини, вузловими категоріями якої виступають поняття «світ» і «людина». Через ці поняття суб'єкт світогляду усвідомлює своє призначення у світі і формує життєві установки. Світогляд за самою своєю суттю є універсальним, оскільки інтегрує знання і почуття у переконання, а також практичним, оскільки орієнтує на розв'язання найважливіших проблем людського існування, виражає імперативи поведінки людини та сенс її життя. В цьому полягає функціональне призначення світогляду.[4]

Світогляд – форма суспільної самосвідомості людини, через яку вона сприймає, осмислює та оцінює навколишню дійсність як світ свого буття й діяльності, визначає і сприймає своє місце й призначення в ньому. У світогляд входять узагальнені уявлення про світ і саму людину, про спрямованість ходу подій у світі, про смисл людського життя, історичну долю людства тощо, а також система переконань, принципів та ідеалів. Світогляд формується внаслідок практичного освоєння духовної культури суспільства (науці, літературі, мистецтві), переважаючих у ньому політичних, моральних, естетичних, правових, релігійних (або атеїстичних), філософських та інших поглядів, а також духовних почуттів – громадянських, моральних, естетичних тощо, на які спираються віра й переконаність у реальності відповідних громадянських, моральних, естетичних і пізнавальних ідеалів, надія на їх здійснення. Формування наукового світогляду в учнів є найважливішим завданням усієї навчально-виховної роботи школи. [2] **Світогляд** – цілісна система уявлень людини про навколишній світ і своє місце в ньому. Він є найвищою формою самосвідомості особистості. Світ стає для людини насичений змістом та впорядкований ставленням тільки завдяки її індивідуальному сприйняттю. Світоглядне усвідомлення дійсності – «це не просто «погляд на світ», а особистісне бачення внутрішнього та зовнішнього світу через призму природничих уявлень». [9].

Світоглядну культуру розглядають як інтегральну якість особистості, що розвивається в процесі навчання та виховання, самонавчання та самовиховання. Вона характеризує відношення людини до світу, світоглядний потенціал, інформованість, які знаходять своє вираження в різних аспектах діяльності, зокрема професійній. Світоглядна функція культури виявляється в тому, що вона синтезує в цілісну та завершену форму систему чинників духовного світу особистості – пізнавальних, чуттєвих, вольових. Світогляд забезпечує органічну єдність елементів свідомості через сприйняття й розуміння світу не в координатах фізичного простору й часу, а в соціокультурному вимірі.

Коли мова заходить про прогрес світоглядної культури, то його завжди пов'язують із філософією, адже вона є одним із видатних надбань людської цивілізації, животворним джерелом, із якого постали наука і мистецтво, мораль і право та інші прояви людського духу і практики життєдіяльності землян.

Значною подією в розвитку суспільної думки стала філософія XVIII ст., в якій відношення «людина – світ» тлумачиться через призму світобачення, що висвічує людину як істоту, котра, визначаючи своє місце у світі, доходить висновку, що це місце завжди конкретно історично визначене, тобто має свій неповторний період існування. Упродовж свого існування людина прагне природної гармонії у відношенні «людина – світ». А якщо людина живе не за законами природно визначеної гармонії, то в неї органічно виникає думка: «Так жити не можна!». Філософія XVIII ст. стала теоретичним обґрунтуванням ідеї необхідності соціально-економічних і соціально-політичних перетворень, що мало наслідком вибух соціальних революцій. Цю філософію гідно представляють такі імена, як Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ж. Ламетрі, Д. Дідро, П. Гольбах, К. Гельвецій. [10]

Аналіз світоглядної культури особистості з позицій концепції життєтворчості приводить до виводу про те, що вона виконує дві основні функції:

- 1) лежить в основі конструювання своєї особистості та життєвого шляху;
- 2) визначає методологічну культуру педагога і, орієнтуючи на пошуки смислу життя, моделює її як стимул конструювання педагогічного процесу як культурно насиченого життєвого явища.

Таким чином, залучені в логіку педагогічного процесу, культура світогляду та методологічна культура вчителя є виразами його культуротворчої парадигми, котра впливає з уявлення про те, що освітня парадигма показує не соціальну стратифікацію і не структуру суспільного виробництва, а простір культури, відповідаючи його вмісту і формам у своїх основних змістовно-структурних параметрах.

Розглянута з позицій концепції життєтворчості і в рамках культури творчої педагогічної парадигми, культура світогляду постає як культурно-педагогічне явище в трьох основних значеннях:

- 1) чинник конструювання системи цінностей як найважливіших детермінант педагогічної діяльності;
- 2) підстава, мета, результат педагогічної діяльності;
- 3) як істотна глибинна характеристика особи педагога.

Події відбуваються стихійно і тому оволодіння світоглядною поведінкою вимагає формування специфічної системи регуляції поведінки. Про це свідчить оцінка цього явища Д. Ельконіна: «Особистість – це не регуляція, а, навпаки, подолання будь-яких регуляцій». У науковому щоденнику цього відомого дослідника вона сформульована так: «Особистість – вища психологічна інстанція організації й управління своєю поведінкою, що полягає у подоланні самої себе». [7].

Внаслідок поглядів В.І. Вернадського, що є в наш час фундаментом для системного вивчення планети, весь вигляд Землі, всі її ландшафти, її атмосфера, хімічний склад її вод, уся товща осадових порід – все це завдячує своїм походженням життю – і тільки життю. Особисто В. Вернадський не досліджував проблему виникнення життя. Він розглядав його появу на Землі як деяке «емпіричне узагальнення». Цей термін, який він запропонував, означає, що цей факт сприймається шляхом досвіду – «так є насправді». Також він розглядав життя як космічне явище, не вважаючи його винятковим привілеєм Землі. В. Вернадський припускав, що життя – це природний етап самоорганізації матерії в будь-якій частині космосу, матерії у її невинному русі, що приводить до виникнення все нових і нових форм її існування на шляху невинного ускладнення. Життя – це лише одна з можливих форм існування матерії – і не більше.

Зміст наукового знання Вернадського полягає в тому, що поява людини на Землі започаткувала якісно новий етап в еволюції планети. Активність людини багаторазово прискорює всі еволюційні процеси, темпи яких швидко зростають з розвитком продуктивних сил, зростанням технічної озброєності цивілізації. Подальший неконтрольований розвиток людської діяльності таїть у собі небезпеки, які нам важко передбачити. Тому незабаром повинен наступити час, коли подальшу еволюцію планети, а отже, і людського суспільства, повинен буде спрямовувати Розум. Біосфера поступово перетворюватиметься на сферу Розуму. Визначальною ідеєю вчення Вернадського про ноосферу є обґрунтування єдності людства й біосфери. Однією із ключових ідей, що лежать в основі Вернадського про ноосферу, є ідея, що людина не є самодостатньою живою істотою, яка живе за своїми особливими законами: вона співіснує усередині природи і є частиною її. Вернадський як біогеохімік намагався довести, що ця єдність зумовлена насамперед функціональною відокремленістю людини від навколишнього середовища. Людство саме по собі є природним явищем й очевидно, що вплив біосфери відображається не тільки на середовищі життя, але й на ході думок людини. [1]

Творчою групою науковців і педагогів-практиків розроблено кілька концепцій з основ природничого формування. Дослідник Ю.Д. Руденко наголошує, що положення концепції розкривають українську систему виховання як самобутнє культурно-історичне явище, складову частину світового та загальноєвропейського процесу. [8]

Концепція (від лат. *conceptio* – сукупність, система) – система поглядів на те чи інше педагогічне явище, процес, спосіб розуміння, тлумачення якихось педагогічних явищ, подій; провідна ідея педагогічної теорії. [2]

Основоположником ідеалістичної концепції сутності життя вважають давньогрецького філософа Арістотеля (IV ст. до н.е.), який стверджував, що в основі живого лежить особливе нематеріальне начало – «ентелехія». Ці уявлення пізніше модифікувалися в концепцію віталізму. Основним положенням віталізму є визнання особливої «життєвої сили» (*vis vitalis*), або «душі», властивій всім тілам живої природи.

Завдяки теорії еволюції Ч. Дарвіна в науці переїг історичний погляд на природу, однак віталістичний принцип далеко не відразу був витіснений із природознавства. Для обґрунтування своїх поглядів віталісти висували два основні положення. Перше полягало в тому, що в організмах виробляються особливі органічні речовини. Оскільки ці речовини створює життєва сила, то штучно відтворити їх неможливо. Друге положення заперечувало застосовність закону збереження енергії до живих тіл. [1]

Парадигма – 1) Система форм одного слова, що відображає змінювання слова за властивими йому граматичними категоріями. 2) Теорія (або модель постановки проблем), прийнята за зразок вирішення дослідницьких завдань певним науковим співтовариством. Принцип загальноприйнятої парадигми – методологічна основа єдності певного наукового співтовариства (школи, напрям), що значно полегшує їхню професійну комунікацію. [2]

У середніх класах сучасної школи вивчення природничих дисциплін розпочинається з курсу «Природознавство», що є логічним підґрунтям для подальшого вивчення курсів біології,

географії, хімії, фізики, астрономії. Він спрямований на реалізацію таких завдань, визначених Державним стандартом базової та повної середньої освіти :

- ознайомлення учнів з науковими фактами природознавства;
- опанування відповідного понятійно-термінологічного апарату;
- набуття досвіду практичної та експериментальної діяльності;
- розвиток екологічного мислення.

Становлення нової системи освіти в Україні зумовило істотні зміни в теорії та практиці навчально-виховного процесу. Гуманізація освіти, її орієнтація на творчий розвиток учня змушують школу переходити на технологічний етап її розвитку. Усі ці зміни не оминають і освітньої галузі «Природознавство». Тож учителю природознавства необхідно орієнтуватись у різноманітті сучасних інноваційних проєктів, ідей, напрямів, щоб не витрачати час на відкриття уже відомого. Окремі форми та методи, якими користується будь-який педагог, повинні поступатися місцем цілісним педагогічним системам і технологіям.

Оскільки основною формою організації навчання є урок, то більше 90 % навчального часу загальноосвітньої школи витрачають на уроки, у ході яких викладають майже весь навчальний матеріал. На решту форм – екскурсії, додаткові індивідуальні заняття, факультативи, гуртки, семінари – припадає лише незначна частина навчального навантаження, а в багатьох школах і взагалі відсутнє. Найчастіше серед типів уроку використовують комбінований, який лежить в основі традиційного навчання. Основним заохочувальним стимулом є оцінка, яка часто стає знаряддям влади вчителя над учнем. Таким чином, попри наявний позитив традиційного навчання, зокрема :

- систематичний характер;
 - логічно впорядковану подачу навчального матеріалу;
 - оптимальні витрати ресурсів під час масового навчання;
 - постійний емоційний вплив особистості вчителя на учнів;
- все-таки переважають негативні моменти, а саме :
- одноманітність навчання, однотипність методів (перевага словесних), що призводить до зниження пізнавального інтересу;
 - відсутність самостійності учнів, індивідуального навчання;
 - пасивність школярів чи видимість активності;
 - слабкий зворотний зв'язок;
 - недостатня увага до особистості учня, розвитку його творчих здібностей;
 - орієнтація на «середнього учня».

Нове суспільство повинне виховуватись та навчатись за новими інноваційними системами навчання.

Розвиток і навчання – взаємопов'язані процеси, а результати навчання залежать від спадкових факторів, так і від середовища, у якому розвивається дитина. У розвивальному навчанні педагогічний вплив випереджує, стимулює, направляє і прискорює розвиток спадкових рис особистості учня (особливо, якщо таку методику застосовувати ще з початкових класів). Дитині відводять роль самостійного суб'єкта діяльності, завдяки чому досягається позитивна Я-концепція. Будь-яку діяльність учня вчитель повинен оцінити. Оцінка відображає персональний рівень розвитку учня. Тому, якщо дитина працює на межі своїх можливостей, вона обов'язково заслуговує вищої оцінки, навіть, якщо зважаючи на іншого учня, це – зовсім посередній результат. [3]

Зв'язок проблеми з науковими програмами, планами, темами.

Модернізація змісту шкільної освіти ґрунтується на врахуванні позитивних надбань української школи і водночас передбачає істотні зміни, зумовлені сучасними тенденціями суспільного розвитку.

Зміст шкільної освіти має бути осучасненим таким чином, щоб випускники 12-річної школи могли швидко адаптуватись у самостійному житті, цілеспрямовано використати свій потенціал як для самореалізації в професійному та особистому плані, так і в інтересах суспільства, держави.

У сучасному світі знання стають все більш доступними для тих, хто хоче оволодіти ними, тому переосмислюється самоцінність знань. Натомість зростає роль умінь добувати, переробляти інформацію, одержувану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального

розвитку і самовдосконалення людини. Це зумовлює зменшення питомої ваги готової інформації, зміну співвідношення між структурними елементами змісту на користь засвоєння учнями способів пізнання, набуття особистого досвіду творчої діяльності, посилення світоглядного компонента змісту. Поряд з традиційними джерелами здобуття знань широко використовується глобальні та локальні інформаційні мережі з різноманітними базами даних та профільованими системами.

Формуючи зміст природознавчої галузі, слід переструктурувати його, чітко визначивши послідовність та тривалість вивчення її складових в умовах новітнього розвитку шкіл, посилити практичний характер змісту, його гуманітарну спрямованість, що сприятиме більш переконливому розкриттю ролі людини у пізнанні природи, цілісності його сприйняття. Зміст цієї галузі закладає підвалини формування наукового світогляду і стилю мислення, є основою розуміння сучасних технологій, розвитку екологічного мислення. Він реалізується через традиційні навчальні предмети і курси, а також шляхом їх інтеграції на певних етапах навчання. [5].

Висновки. Становлення нової системи освіти в Україні зумовило істотні зміни в теорії та практиці навчально-виховного процесу. Гуманізація освіти, а також її орієнтація на творчий розвиток молодшого школяра змушують школу переходити на технологічний етап розвитку. Педагогу необхідно орієнтуватись у різноманітні сучасних інноваційних проєктів, ідей, напрямів, щоб не витратити час на відкриття уже відомого. Окремі форми та методи, якими користується будь-який педагог, повинні поступатися місцем цілісним педагогічним системам і технологіям. Світоглядну культуру розглядають як інтегральну якість особистості, що розвивається в процесі навчання та виховання, самонавчання та самовиховання. Вона характеризує відношення людини до світу, світоглядний потенціал, інформованість, які знаходять своє вираження в різних аспектах діяльності, зокрема професійній. Культура світогляду та методологічна культура вчителя є виразами його культурно-творчої парадигми, котра впливає з уявлення про те, що освітня парадигма відображає не соціальну стратифікацію і не структуру суспільного виробництва, а простір культури, відповідаючи його вмісту і формам в своїх основних змістовно-структурних параметрах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепції сучасного природознавства: Підручник / Я.С. Карпов та ін. Київ, 2004. 496 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
3. Красюк Т.С. Використання сучасних технологій в процесі викладання курсу «Природознавство». Географія. 2012. № 6. С. 2-7.
4. Підготовка студентів майбутніх учителів початкових класів до формування світогляду дітей молодшого шкільного віку в процесі пізнавально-дослідної діяльності : Дипломна робота / І.Миник. Миколаїв, 2010р.
5. Рідна школа. № 10 (815) жовтень 2010. С. 69-71.
6. Формування світоглядної культури студентів у навчально-виховному середовищі університету: Дипломна робота / Н.С. Шевчук. Миколаїв. 2012р.
7. Ельконин Д.Б. Избранные психологические труды. Москва: Педагогика, 1989. 560 с.
8. Формування національного світогляду у майбутніх учителів початкових класів : Дипломна робота / Г.І.Бабенко. Миколаїв, 2012. 109 с.
9. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Київ, 1992. 224 с.
10. Людина і світ: підруч. для 11 кл. загальноосв. навч. закл. / Л.В. Губерський та ін.; за ред. Л.В.Губерського. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 350 с.